

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

KADININ SOYADI MESELESİ: YÜKSEK MAHKEME KARARLARI ÇERÇEVESİNDE KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

Arş Gör. F. Betül DAMAR ÇITAK[□]

Kadının soyadı “meselesi”, kadının toplum içindeki statüsünün ve erkeğe nazaran ikincil konumunun yasalarla benimsenmesi ve desteklenmesi ile mesele haline gelmiş bir konudur. Bunun yanında mevzuatta bu konuda yer alan düzenlemelerin sorun teşkil edecek nitelikte ayrımcılıklar içerdiğinin fark edilmesi bir başka deyişle konunun problemlili boyutunun farkına varılması ve bunun dile getirilmesi ise kadının sosyal ve ekonomik hayata katılımı, kimlik mücadelesi ile ortaya çıkmıştır.

Erkek egemen sistem içinde gerek yasa koyucular gerekse uygulayıcılar kadının ikincil konumunu adeta doğal bir kural gibi kabullenmekte ve toplumsal cinsiyet algısının yarattığı eşitsizliklerin giderilmesi için kadınlar her bir hususa ilişkin tek tek hak arayışına girmek mecburiyetinde kalmaktadır. Bu süreçte yargı en büyük rolü üstlenmektedir. Bilhassa kanunların anayasaya uygunluğunun denetim mercii olan yargı organları (merkezleşmiş anayasa yargısı sisteminin olduğu ülkelerde Anayasa Mahkemeleri) bu eşitsizlikleri Anayasal ilkeler doğrultusunda yapacakları yorumla bertaraf etme imkânına sahip oldukları gibi, gelenekten ve sosyal değer yargılarından kaynaklanan bu durumun kökleşmesine ve hukukilik kazanmasına da yol açma yetkisini haizdirler.

Hemen her konu ama bilhassa farklı gruplar, cinsiyetler arası uygulamalar hususu; içinde bulunulan ülkenin sosyal, ekonomik durumu, tarihi arka planları ile çok yakından ilişkilidir. Söz konusu olan kadın-erkek statüleri olunca toplum dinamiklerinin önemi daha da belirginleşmektedir. Bu noktada yargı organının kendisine biçtiği ve toplum bakımından üstlendiği rolü görmek için farklı ülke Yüksek Mahkemeleri çok iyi bir kaynaktır. Hem ulusal mevzuatı görmek hem de mahkemelerin bu normları yorumlayışını, ilkeleri ve kuralları değerlendirişini incelemek, Mahkemelerin temel hak ve özgürlükler konusuna yaklaşımı konusunda bol malzeme sunmaktadır.

Bu çalışmada Türk Anayasa Mahkemesinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin, Filipinler Yüksek Mahkemesinin ve Tennessee Yüksek Mahkemesinin soyadı konusundaki kararları yer yer kronolojik ve karşılaştırmalı olarak incelenecektir.

[□]Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi
(betul_damar@hotmail.com)